

Hallituksen esitys Eduskunnalle Kuuban kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että Eduskunta hyväksyisi Kuuban kanssa 17 päivänä joulukuuta 2001 allekirjoitetun sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen ja voimaansaattamislakiehdotuksen. Sopimuksen tarkoituksena on selkiinnyttää erityisesti sijoituksia koskevia oikeudellisia perusteita maiden välillä sekä edistää ja tiivistää taloudellista yhteistyötä Kuuban kanssa. Sopimuksen avulla halutaan varmistaa suotuisat edellytykset toisen sopimuspuolen kansalaisten ja yritysten sijoituksille toisessa sopimusmaassa sekä tunnustetaan tarve suojella niitä.

Sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä, kun sopimuspuolet ovat ilmoittaneet toisilleen täyttäneensä valtiosäännöissään sopimuksen voimaantulolle asetetut vaatimukset. Esitykseen sisältyy lakiehdotus eräiden lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee voimaan.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

Kuuban vallankumouksesta on kulunut jo yli 40 vuotta ja maan poliittinen järjestelmä jatkuu Fidel Castron tiukassa kontrollissa. Merkkejä uudistuksista kohti länsimaista demokratiaa ja monipuoluejärjestelmää ei ole toistaiseksi näkyvissä. Kuuba tulkitsee demokratian ja ihmisoikeudet edelleen omalla tavallaan. Oikeuslaitos ei ole itsenäinen, kokoontumis- ja järjestäytymisvapautta ei ole ja liikkumisvapaus on rajoitettua. Toisinajattelijoihin ja hajanaiseen oppositioon kohdistuva painostus jatkuu. Taloudellinen tasa-arvoisuus ei ole toteutunut, vaikka Kuuba onkin voinut osoittaa panostaneensa tuntuvasti väestön sosiaalisen aseman, terveydenhuollon ja koulutuksen kehittämiseen.

Kuuban talous romahti Neuvostoliiton tuen loputtua eikä saaritalouden perusongelmia ole vielä kukaan pystynyt ratkaisemaan. Pari viime vuotta ovat kuitenkin olleet jo suotuisampia Kuuban taloudessa. Kokonaistuotanto kasvoi noin 6%:lla, maksutaseen vaje on vähentynyt 1,3 %:iin bruttokansantuotteesta ja julkisen sektorin vaje on onnistuttu pitämään kontrollissa. Sokerituotannon kasvu ja matkailutulojen lisääntyminen ovat olleet keskeisiä tekijöitä kokonaistuotannon kasvussa. Kuuban vienti kasvoi huolimatta sokerin hinnan laskusta. Tuonti puolestaan kasvoi polttoaineiden kallistumisesta johtuen. Tärkeimpiä kauppakumppaneita ovat olleet Espanja, Kanada ja Venezuela. Talousnäkömät vuonna 2001 jatkuvat edelleen suhteellisen vakaina.

Ihmisoikeuskiistoja lukuunottamatta on Kuuban ja Yhdysvaltojen välillä parin viime vuoden aikana tapahtunut lähentymistä monilla aloilla. Yhdysvaltojen ylläpitämän tabussaarron nopea purkaminen ei ole kuitenkaan odotettavissa, vaikka saartoa elintarvikkeiden ja lääkkeiden osalta onkin lievennetty ja kansalaismielipide Yhdysvalloissa on alkanut kääntyä saartoa vastaan. EU, WTO ja Yhdysvallat ovat kiistelleet Helms-Burtonlain mahdollistamista toimenpiteistä Kuubassa toimivia ulkomaisia yrityksiä vastaan. Yh-

dysvallat ei ole kuitenkaan ryhtynyt vasta-toimiin, kun tästä päästiin yhteisymmärrykseen EU:n kanssa vuonna 1998.

EU:n Kuuba-politiikka määrytyy puolivuositain tarkistettavan yhteisen kannan puitteissa. Täysimittaisen yhteistyön edellytykseksi asetetaan ihmisoikeuksien ja poliittisten vapauksien parantuminen Kuubassa. Useat EU:n jäsenmaat ovat kuitenkin viime vuosina vahvistaneet kahdenvälisiä suhteitaan Kuuban kanssa erityisesti kaupan ja taloudellisen yhteistyön alalla. Ministerivierailut ovat selvästi lisääntyneet. EU:n yhteinen kanta ei sinänsä estä jäsenmaita lisäämästä kontakteja, sillä sen 3. artiklassa suositellaan taloudellista yhteistyötä Kuuban talouden avautumisen tukemiseksi. Investointisuoja sopimus on Kuuban kanssa voimassa jo yhdeksällä EU-maalla.

Suomen vienti on pysytellyt viime vuosikymmenen aikana keskimäärin 11 miljoonan markan tasolla. Vuonna 2000 vienti kuitenkin kasvoi 92 % ollen 21,9 mmk, josta koneiden ja laitteiden osuus oli 36 %. Tuonti on ollut lähes kokonaan raakasokeria. Parhaimmillaan Suomi osti sokeria 1980-luvulla 100 mmk:lla vuodessa, mutta sittemmin tuonti väheni jyrkästi. Vuonna 2000 tuonti kuitenkin kasvoi uudelleen 41 mmk:aan. Vähäinen kiinnostus Kuubaa kohtaan johtuu sen talouden huonosta tilasta ja rahoitusmahdollisuuksien puutumisesta. Vientitakuita ei myönnetä, koska Finnveralla on edellen noin 50 mmk:n saatavat Kuubasta pääosin 1980-luvun lopulla ja 1990-luvun alussa myönnettyistä vientiluotoista. Kuuba tulee kuitenkin jossain vaiheessa avautumaan ja sen järjestelmä muuttumaan. Kilpailu sen kaupallisista markkinoista tulee silloin olemaan kova, ja useat maat ovat jo aktiivisesti valmistautumassa Castron jälkeiseen aikaan. Tästä syystä on myös Suomen ja Kuuban välisen investointisuoja sopimuksen tekeminen perusteltua.

Suomella on ennestään voimassa sijoitusten suojelua koskevat sopimukset seuraavien maiden kanssa: Egypti (SopS 3/1982), Kiina (SopS 4/1986), Sri Lanka (SopS 54/1987), Malesia (SopS 79/1987), Unkari (SopS

20/1989), Venäjä (tehty Neuvostoliiton kanssa, SopS 58/1991, muutospöytäkirja SopS 57/1999), Tshekki (tehty Tshekin ja Slovakian liittotasavallan kanssa, SopS 73/1991), Viro (SopS 104/1992), Latvia (SopS 5/1993), Romania (SopS 121/1992), Liettua (SopS 119/1992), Uzbekistan (SopS 74/1993), Ukraina (SopS 6/1994), Valko-Venäjä (SopS 89/1994), Turkki (SopS 29/1995), Chile (SopS 23/1996), Vietnam (SopS 27/1996), Argentiina (SopS 21/1996), Korean tasavalta (SopS 25/1996), Thaimaa (SopS 35/1996), Slovakia (tehty Tshekin ja Slovakian liittotasavallan kanssa, SopS 73/1991), Peru (SopS 33/1996), Arabiemiraattien liitto (SopS 22/1997), Kuwait (SopS 32/1997), Indonesia (SopS 34/1997), Moldova (SopS 42/1997), Kazakstan (SopS 20/1998), Puola (SopS 28/1998), Albania (SopS 16/1999), Oman (SopS 18/1999), Bulgaria (SopS 50/1999), Filippiinit (SopS 52/1999), Libanon (SopS 4/2000), Slovenia (SopS 37/2000), Meksiko (SopS 54/2000), Etelä-Afrikan tasavalta (SopS 8/2001), Bosnia ja Hertsegovina (SopS 77/2001) ja Ecuador (SopS 79/2001).

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Sopimukseen liittyvät määräykset tähtäävät lähinnä yritysten sijoituksiin kohdistuvan mielivaltaisen kohtelun mahdollisuuksien vähentämiseen ja sijoitusympäristön ennakoitavuuden lisäämiseen kohdemaassa. Sopimus pyrkii vähentämään ulkomaisiin sijoituksiin liittyvää poliittista maariskiä ja alentamaan siten yritysten sijoituskynnystä. Sopimuksella halutaan vaikuttaa myös ulkomaisiin sijoituksiin liittyviä rahoituskustannuksia alentavasti.

Sopimuksessa määritellään sijoittajan ja sijoituksen käsitteet sekä sopimuksen maantieteellinen soveltamisala. Sopimuksella edistetään sijoituksia yleisesti ja suojellaan maahan tehtyjä sijoituksia.

Sopimuksen mukaan kumpikin sopimuspuoli myöntää alueellaan toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille oikeudenmukaisen ja tasapuolisen kohtelun ja täyden suojelun ja turvan. Tällaisiin sijoituksiin on sovellettava vähintään yhtä edullista kohtelua kuin omien sijoittajien tai kolmansien maiden sijoittajien

sijoituksille, riippuen siitä kumpi kohtelu on sijoittajan kannalta edullisempi.

Sopimuksen tarkoittamia sijoituksia voi kansallistaa, pakkolunastaa tai muuten ottaa haltuun, mutta ainoastaan ei-syrjivältä pohjalta ja yleisen edun sitä edellyttäessä. Toimenpiteeseen voidaan ryhtyä vain välitöntä, riittävää ja tosiasiallista korvausta vastaan asianmukaisin laillisin menettelyin.

Sodasta, aseellisesta selkkauksesta, hätätilasta tai vastaavasta johtuva sijoitusten kärsimä vahinko on hyvitetävä tai korvattava vähintään samantasoisesti kuin oman maan tai kolmansien maiden sijoittajien osaksi tuleva hyvitys.

Sopimus mahdollistaa varojen välittömän siirtovapauden vaihdettavissa valuutoissa sekä juoksevien maksujen että pääomien osalta. Mikäli sijoittajan ja toisen sopimuspuolen välillä syntyy riitaisuuksia, on sopimuksessa määräykset tuomioistuini- ja kansainvälisestä välimiesmenettelystä. Sopimuksen tulkintaan ja soveltamiseen liittyvät erimielisyydet sopijapuolten välillä ratkaistaan kutakin yksittäistapausta varten perustettavassa kansainvälisessä välimiesoikeudessa.

Esitys sisältää ehdotuksen blankettilaiksi, jolla saatetaan voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole suoranaisia valtiontaloudellisia vaikutuksia. Esityksellä pyritään edistämään suomalaisten yritysten toimintamahdollisuuksia toisessa sopimusmaassa luomalla niiden sijoitustoiminnalle suotuisimmat ja turvatummat edellytykset.

4. Asian valmistelu

Investointisuojaosopimuksen tekeminen Suomen ja Kuuban välillä tuli esille jo 1990-luvun puolivälissä Kuuban aloitteesta. Suomen elinkeinoelämällä ei tuolloin ollut kuitenkaan tarvetta sopimukselliseen suojaan. Kuuba palasi esitykseensä valtiosihteeri Valtasaaren vierailun aikana Havannassa huhtikuussa 1999 ja toimitti Suomelle Meksikon suurlähetystön kautta sopimusluonnoksensa. Asia oli lisäksi esillä samana vuonna YK:n

yleiskokouksen yhteydessä valtiosihteeri Valtasaaren ja Kuuban ulkoministerin välillä, jolloin todettiin, ettei sopimuksen tekemiselle ole estettä.

Suomi toimitti Kuuballe sopimusluonnoksensa maaliskuussa 2000 ja neuvottelut käytiin Helsingissä 2.—4.9.2000. Neuvottelut pohjautuivat pääasiallisesti Suomen luonnokseen, ja suurimmasta osasta sopimusmääräyksiä päästiin yksimielisyyteen. Eräiltä keskeisiltä kohdilta sopimus jäi kuitenkin auki, ja niistä sovittiin kirjeenvaihdolla. Sopimus parafoitiin Helsingissä Kuuban ulkomaisten investointien ja yhteistyön ministeriön osastopäällikkö Dagmar Gonzálesin vierailun yhteydessä 16.2.2001.

Ulkoasiainministeriö pyysi sopimuksen hyväksymistä varten lausunnot ministeriön ulkopuolisilta tahoilta, kauppa- ja teollisuusministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, työministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, Finnveralta, Invest in Finland Bureaulta, Kemianteollisuus ry:ltä, Keskuskauppa-amarilta, Metalliteollisuus ry:ltä, Metsäteollisuus ry:ltä, Suomen Pankilta ja Teollisuuden ja Työnantajain keskusliitolta.

Sopimus allekirjoitettiin Havannassa 17 päivänä joulukuuta 2001. Suomen puolesta sopimuksen allekirjoitti suurlähettiläs Hannu Uusi-Videnoja ja Kuuban puolesta ulkomaisten investointien ja taloudellisen yhteistyön varaministeri Rodrigo Malmierca.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Sopimuksen sisältö

1 artikla. Artiklassa määritellään sopimuksessa käytetyt käsitteet sijoitus, sijoittaja, tuotto ja sopimuspuolten alueet. Artiklan sanamuodosta ilmenee, että kolmansissa maissa sijaitsevista tytäryhtiöistä tehdyt sijoitukset on rajattu sopimuksen ulkopuolelle.

2 artikla. Kumpikin sopimuspuoli sitoutuu edistämään toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksia sekä suojelemaan alueellaan olevia toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksia ja myöntämään niille oikeudenmukaisen kohtelun ja täysimääräisen suojan ja turvan. Sijoituksiin ja niihin liittyvään liiketoimintaan ei saa isäntävaltion taholta kohdistua kohtuuttomia tai syrjiviä toimenpiteitä.

3 artikla. Artikla velvoittaa isäntäsopimuspuolen takaamaan toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille ja niiden tuotolle vähintään yhtä edullisen kohtelun kuin se myöntää omien sijoittajiensa tai jonkin kolmannen valtion sijoittajien sijoituksille. Edullisen kohtelun vaatimus ulotetaan myös toisen sopimuspuolen sijoittajiin, kun on kyse sijoitusten laajentamisesta, hoidosta, ylläpidosta, käytöstä, hyödyntämisestä tai myynnistä. Sopimuspuoli myöntää investoijalle artiklan mukaisen edullisimman kohtelun edellyttäen, että investointi on tehty isäntämaassa investoinnin tekemisajankohtana voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti.

Isäntäsopimuspuoli ei saa alueellaan kohdistaa toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksiin suoritusvaateita, joilla puututaan liiketoimintaan antamalla esimerkiksi raaka-aineiden hankintaa sekä tuotteiden valmistusta, tuotantoa ja jakelua koskevia määräyksiä.

4 artikla. Artiklassa määritellään poikkeukset pääsääntönä olevasta suosituimmuuskohtelusta. Mm. alueelliset taloudelliset järjestöt ja tulliliitot erotetaan sopimuksen ulkopuolellesiten, että niistä koituvia etuja ei velvoiteta ulottamaan toisen sopimuspuolen sijoittajiin. Samoin sopimuksen ulkopuolelle suljetaan kansainvälisistä verosopimuksista sekä monenvälisistä investointisopimuksista aiheutuvat etuudet.

5 artikla. Omaisuuden kansallistamiselle ja pakkolunastukselle asetetaan tiukempia edellytyksiä kuin kansallisessa lainsäädämissä on tapana. Niihin voi ryhtyä ainoastaan yleisen edun vaatiessa ja syrjimättömyyden pohjalta. Korvauksen on oltava välitön, riittävä ja tosiasiallinen. Korvauksen on vastattava määrältään yleisesti hyväksytyjen arvonmääritysperiaatteiden mukaisesti määriteltyä sijoituksen arvoa. Korvauksen saaja on oikeutettu saamaan korvaussummalle käyvän koron maksupäivään asti. Hänellä on myös oikeus saada lunastuspäätös nopeasti riitautettua isäntävaltion tuomioistuimessa tai muussa toimivaltaisessa viranomaisessa.

6 artikla. Artiklassa on määräykset siltä varalta, että sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille tapahtuu menetyksiä sodan, kapinan, kansallisen hätätilan, mellakan tai muun vastaavan häiriötilan johdosta. Mikäli isäntävaltiona oleva sopimuspuoli suorittaa asian johdosta sijoittajille korvauksia, on toisen sopimuspuolen sijoittajia kohdeltava vähintään yhtä edullisesti kuin isäntävaltion omia tai kolmannen valtion sijoittajia.

Isäntävaltio on 2 kappaleen mukaan kuitenkin tietyin lisäedellytyksin välittömästi vastuussa siitä toisen sopimuspuolen sijoittajille koituneesta vahingosta, jonka sen asevoimat tai viranomaiset ovat aiheuttaneet takavarikoimalla tai tuhoamalla näiden omaisuutta. Korvauksen määrästä ja maksutavasta sekä sijoittajan käytettävissä olevasta oikeussuojasta säädetään kuten 5 artiklassa.

7 artikla. Sopimuksessa taataan vapaa siirto-oikeus pääomille, tuotoille, koroille, maksuille, korvauksille ja ulkomaisten työtekijöiden ansiotuloille. Siirtojen tulee tapahtua viipymättä siinä valuutassa, jossa investointi on tehty tai muussa investoijan ja isäntävaltion kesken sovitussa vapaasti vaihdettavassa valuutassa sijoituksen kohdemaassa voimassa olevaan vaihtokurssiin. Artiklassa säädetään myös käyvän kurssin määrittelystä poikkeustapauksissa.

8 artikla. Jos sopimusvaltio taikka sen edustajaksi määrätty taho on myöntänyt tukauksen tai muun vastaavan sitoumuksen

muiden kuin kaupallisten riskien varalta toisen sopimusvaltion alueella olevalle sijoitukselle ja tullut tällä perusteella korvausvelvolliseksi, siirtyvät kyseistä sijoitusta koskevat oikeudet ensin mainitulle maksuvelvolliseksi joutuneelle sopimusvaltiolle. Näitä oikeuksia se sijaantulijan asemassa toteuttaa itse tai osoittamansa edustajan välityksellä samassa laajuudessa kuin alkupe-
räinen sijoittaja.

9 artikla. Artiklassa määritellään menettelytavat sopimuspuolen ja toisen sopimuspuolen sijoittajan välisten riitojen ratkaisussa. Artiklan alussa todetaan neuvottelujen ensisijaisuus riitatilanteissa. Jos neuvottelut eivät kolmen kuukauden kuluessa johda ratkaisuun, voi sijoittaja viedä riidan isäntävaltion toimivaltaiseen tuomioistuimeen tai välimiesmenettelyyn.

Välimiesmenettelyyn turvautuessaan sijoittaja voi viedä riidan kansainvälisen kauppakamarin välimiesoikeuteen tai muuhun välimiesoikeuteen, joka perustetaan, elleivät osapuolet muusta sovi, Yhdistyneiden Kansakuntien kansainvälisen kauppaoikeuden komitean (UNCITRAL) välimiesmenettelysääntöjen mukaisesti. Koska Kuuba ei ole Washingtonissa 18.3.1965 perustetun sijoituksia koskevien riitaisuuksien ratkaisukeskuksen (ICSID) jäsen, sopimuksen liitteenä on erillinen pöytäkirja, jossa investoija oikeutetaan viemään riita ICSIDin käsiteltäväksi siinä tapauksessa, että molemmat sopijamaat tulevat ICSIDin jäseniksi. Sopimuspuolet tunnustavat annettujen tuomioiden **b**-pullisuuden ja sitovuuden sekä täytäntöön-pantavuuden alueellaan.

Sopimuspuolet sitoutuvat olemaan vetoamatta missään vaiheessa välitysmenettelyä sijoittajan vastaisesti siihen, että tämä on saanut korvauksen kärsimästään vahingosta vakuutus-sopimuksen kautta.

10 artikla. Artikla koskee sopimuspuolten eli hallitusten välisiä sopimuksen tulkinnasta ja soveltamisesta aiheutuvia riitoja, jotka artiklan 1 kappaleen mukaan tulee mahdollisuuksien mukaan ratkaista neuvotteluteitse. Mikäli riitaa ei ole saatu ratkaistuksi kuuden kuukauden kuluessa, voi kumpikin sopimusvaltio artiklan 2 kappaleen mukaan saattaa riidan tilapäisen välimiesoikeuden käsiteltäväksi.

Välimiesoikeuden perustamista, kokoonpanoa ja menettelytapoja koskevat määräykset on kirjattu artiklan 3—6 kappaleeseen.

11 artikla. Artiklan mukaan sopimuspuolet sitoutuvat myöntämään lainsäädäntönsä asettamissa puitteissa sijoituksiin liittyvät luvat mukaan luettuna avainhenkilöstön ja näiden perheenjäsenten oleskelu- ja työluvut.

12 artikla. Sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille turvataan sopimukseen verrattuna paremmat oikeudet silloin, kun hän on niihin kansallisen lainsäädännön tai kansainvälisen oikeuden velvoitteiden mukaan oikeutettu. Kumpikin sopimuspuoli noudattaa muita velvoitteita, joita sillä mahdollisesti on toisen sopimuspuolen sijoittajan yksittäisen sijoituksen osalta.

13 artikla. Artiklan mukaan sopimuksen määräyksiä sovelletaan sekä tuleviin että sopimuksen voimassaolopäivänä olemassaoleviin sijoituksiin. Sopimus ei kuitenkaan koske ennen sopimuksen voimaantuloa ilmenneistä tapahtumista aiheutuneita vaateita eikä vaateita, jotka on ratkaistu ennen sopimuksen voimaantuloa.

14 artikla. Artiklassa sopimuspuolet sitoutuvat huolehtimaan sopimuksen soveltamiseen vaikuttavien lakiansa, alemmantasoisten säännösten ja viranomaispäätösten julkisesta saatavuudesta. Sopimuspuolella ei ole velvollisuutta luovuttaa luottamuksellisia tai omistamiseen liittyviä tietoja tai antaa pääsyä sellaisiin tietoihin, joiden paljastaminen olisi kyseisen sopimuspuolen asiakirjajulkisuutta koskevan lainsäädännön vastaista tai haittaisi yksittäisten sijoittajien laillisia kaupallisia etuja.

15 artikla. Artiklan mukaan sopimuspuolet neuvottelevat sopimuksen täytäntöönpanoon ja soveltamiseen liittyvistä kysymyksistä jomman kumman sopimuspuolen esityksestä.

16 artikla. Artikla sisältää tavanomaiset loppumääräykset sopimuksen voimaantulosta. Sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä, kun kumpikin sopimuspuoli on ilmoittanut toisilleen sopimuksen valtiosisäisten voimaansaattamisedellytysten täyttymisestä.

Sopimus on voimassa kaksikymmentä vuotta ja sen jälkeen aina kahdenkymmenen vuoden jaksoissa, ellei sopimusta ole kummankaan osapuolen toimesta irtisanottu vähintään kah-

tatoista kuukautta ennen alkuperäisen tai jatkettun voimassaoloajan päättymistä. Irtisanomisen jälkeinen niin sanottu suoja-aika on niin ikään kaksikymmentä vuotta.

2. Lakiehdotusten perustelut

Laki Kuuban kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Perustuslain 95 §:n 1 momentissa edellytetään, että kansainvälisen velvoitteen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset saatetaan valtiosisäisesti voimaan erityisellä voimaansaattamislailla.

Esitys sisältää ehdotuksen blankettilaiksi.

1 §. Lakiehdotuksen 1 §:llä voimaansaattetaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

2 §. Tarkempia säännöksiä voidaan antaa tasavallan presidentin asetuksella.

3 §. Voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella. Laki on tarkoitus saattaa voimaan samanaikaisesti kuin sopimus tulee voimaan.

3. Voimaantulo

Sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä, kun sopimuspuolet ovat ilmoittaneet toisilleen täyttäneensä valtiosäännöissään sopimuksen voimaantulolle asetetut vaatimukset. Esitykseen sisältyvä voimaansaattamislakiehdotus on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee voimaan.

4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja säätämisjärjestys

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan määräys on luettava lainsäädännön alaan kuuluvaksi, jos määräys koskee jonkin perustuslaissa turvatun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien

ja velvollisuuksien perusteita, jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla tai jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on jo voimassa lain säännöksiä taikka siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Perustuslakivaliokunnan mukaan kansainvälisen velvoitteen määräys kuuluu näiden perusteiden mukaan lainsäädännön alaan siitä riippumatta, onko määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11/2000 vp ja PeVL 12/2000 vp).

Sopimuksen 1 artiklassa määritellään sopimuksessa käytetyt käsitteet. Sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien aineellisten sopimusmääräysten sisältöön ja soveltamiseen välillisesti vaikuttavat määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan. Sopimuksen 1 artiklan määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan ja edellyttävät eduskunnan suostumusta.

Sopimuksen 5 artiklan mukaan sopimuspuoli saa pakkolunastaa toisen sopimuspuolen sijoittajien tekemiä sijoituksia ainoastaan artiklassa tarkemmin määritellyillä ehdoilla. Artiklassa on lisäksi määräyksiä tällaisen toimenpiteen johdosta maksettavista korvauksista ja niihin liittyvistä koroista. Perustuslain 15 §:n mukaan jokaisen omaisuus on turvattu ja omaisuuden pakkolunastuksesta yleiseen tarpeeseen täyttä korvausta vastaan säädetään lailla. Lisäksi artiklan edellä mainitut määräykset korvausten maksamisesta voivat olla osittain ristiriidassa pakkolunastuslainsäädännön kanssa. Sopimuksen 5 artiklan määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 6 artiklan 2 kappaleen mukaan sopimuspuolella on välitön vastuu tietyin edellytyksin vahingosta, joita sen asevoimat tai viranomaiset ovat aiheuttaneet takavarikoimalla tai tuhoamalla toisen sopimuspuolen sijoittajan tekemän sijoituksen tai sijoituksen osan. Valmiuslain 37 §:n 1 momentin (198/2000) mukaan lain nojalla suoritettujen toimenpiteiden johdosta kärsitystä vahingosta suoritetaan täysi korvaus. Pykälän 2 momentin mukaan vahingosta suoritetaan kuitenkin vain kohtuullinen korvaus, jos vahinkoa on vahingon kärsineen varallisuusolot ja muut

olosuhteet huomioon ottaen pidettävä vähäisenä tai jos valtiontaloudelliset tai kansantaloudelliset syyt sitä vahinkojen suuren määrän vuoksi välttämättä vaativat. Sopimuksen 6 artiklan määräykset yhdessä 5 artiklan määräysten kanssa voivat olla ristiriidassa valmiuslain korvaussäännösten kanssa tai ainakin voivat valtioneuvoston harkintaa rajoittaen vaikuttaa tapaan, jolla valmiuslain säännöksiä sovelletaan. Määräykset kuuluvat sen vuoksi lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 9 artiklassa määritellään sijoittajan ja sopimuspuolen välisissä riidoissa noudatettavat menettelyt. Sopimuspuolet hyväksyvät omien tuomioistuintensa lisäksi myös välimiesoikeuden toimivallan sijoituksia koskevissa riitaisuuksissa. Välitystuomiot ovat lopullisia ja sitovia. Artiklassa tarkoitettussa välimiesmenettelyssä voi tulla Suomea sitovalla tavalla vahvistetuksi, miten tiettyä lainsäädännön alaan kuuluvaa sopimusmääräystä on tulkittava. Sopimuksen 9 artiklan määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 10 artiklan mukaan sopimuksen tulkintaa ja soveltamista koskevat sopimuspuolten väliset riitaisuudet voidaan ratkaista erityisessä välimiesmenettelyssä. Välimiesoikeuden päätös on sitova ja se voi koskea asioita, jotka kuuluvat Suomessa lainsäädännön alaan. Artiklassa tarkoitettussa välimiesmenettelyssä voi tulla Suomea sitovalla tavalla vahvistetuksi, miten tiettyä

lainsäädännön alaan kuuluvaa sopimusmääräystä on tulkittava. Tällaisen oikeudellisesti sitovan tulkinnan voidaan katsoa jossain määrin koskevan valtion täysivaltaisuutta ja kuuluvan lainsäädännön alaan.

Yleisperustelujen nykytilaa käsittelevässä jaksossa on lueteltu Suomen voimassa olevat sijoitusten suojelua koskevat sopimukset. Kaikkien sopimusten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamista koskevat lait on säädetty tavallisen lain säätämisjärjestyksessä. Nyt käsiteltävänä oleva sopimus sijoitusten edistämisestä ja suojaamisesta Kuuban kanssa ei poikkea voimassa olevista sopimuksista säätämisjärjestyksen kannalta merkityksellisissä kohdin. Esitykseen sisältyvä lakiehdotus voidaan siten hyväksyä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi Havannassa 17 päivänä joulukuuta 2001 tehdyn Suomen tasavallan hallituksen ja Kuuban tasavallan hallituksen välisen sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen.

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

Kuuban kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Havannassa 17 päivänä joulukuuta 2001 tehdyn Suomen tasavallan hallituksen ja Kuuban tasavallan hallituksen välisen sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §
Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta voidaan antaa tasavallan presidentin asetuksella.

3 §
Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Helsingissä 25 päivänä tammikuuta 2002

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ulkomaankauppaministeri *Jari Vilén*

Liite

SOPIMUS

SUOMEN TASAVALLAN HALLITUKSEN JA KUUBAN TASAVALLAN HALLITUKSEN VÄLILLÄ SJOITUSTEN EDISTÄMISESTÄ JA SUOJAAMISESTA

Suomen tasavallan hallitus ja Kuuban tasavallan hallitus, jäljempänä ”sopimuspuolet”, jotka

ovat tietoisia tarpeesta suojata sopimuspuolen sijoittajien toisen sopimuspuolen alueella olevia sijoituksia ketään syrjimättä;

haluavat lisätä sopimuspuolten välistä taloudellista yhteistyötä sellaisten sijoitusten osalta, joita sopimuspuolen kansalaiset ja yritykset ovat tehneet toisen sopimuspuolen alueella;

tiedostavat, että sopimus tällaisille sijoituksille myönnettävästä kohtelusta edistää yksityisen pääoman siirtoja ja sopimuspuolten taloudellista kehitystä;

ovat samaa mieltä siitä, että vakaat puitteet sijoituksille edistävät taloudellisten voimavarojen mahdollisimman tehokasta käyttöä ja parantavat elintasoja;

ovat tietoisia siitä, että taloudellisten yhteyksien ja liikeyhteyksien kehittäminen voi edistää kansainvälisesti tunnustettujen työelämään liittyvien oikeuksien kunnioittamista;

ovat samaa mieltä siitä, että nämä tavoitteet voidaan saavuttaa lieventämättä vaatimuksia, jotka liittyvät yleisesti sovellettaviin terveyttä, turvallisuutta ja ympäristöä koskeviin toimenpiteisiin; ja ovat päättäneet tehdä sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen;

AGREEMENT

BETWEEN THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF FINLAND AND THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF CUBA ON THE PROMOTION AND PROTECTION OF INVESTMENTS

The Government of the Republic of Finland and the Government of the Republic of Cuba, hereinafter referred to as the "Contracting Parties",

Recognising the need to protect investments of the investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party on a non-discriminatory basis;

Desiring to promote greater economic co-operation between them, with respect to investments by nationals and companies of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party;

Recognising that agreement on the treatment to be accorded to such investments will stimulate the flow of private capital and the economic development of the Contracting Parties;

Agreeing that a stable framework for investment will contribute to maximising the effective utilisation of economic resources and improve living standards;

Recognising that the development of economic and business ties can promote respect for internationally recognised labour rights;

Agreeing that these objectives can be achieved without relaxing health, safety and environmental measures of general application; and

Having resolved to conclude an Agreement concerning the promotion and protection of investments;

Have agreed as follows:

ovat sopineet seuraavasta:

1 artikla

Määritelmät

Tässä sopimuksessa:

1. ”Sijoitus” tarkoittaa kaikenlaista varallisuutta, jonka sopimuspuolen sijoittaja on sijoittanut, perustanut tai hankkinut toisen sopimuspuolen alueella tämän sopimuspuolen lakien ja määräysten mukaisesti, mukaan luettuna erityisesti, ei kuitenkaan yksinomaan:

a) irtain ja kiinteä omaisuus sekä omistusoikeudet ja rajoitetut esineoikeudet, kuten kiinnitykset, pantti- ja pidätysoikeudet, vuokra- ja nautintaoikeudet ja muut vastaavat oikeudet;

b) yrityksen osakkeet ja joukkovelkakirjat tai muut osuudet yrityksestä;

c) vaateet rahan tai oikeudet suoritteisiin, joilla on taloudellista arvoa;

d) henkiseen omaisuuteen kohdistuvat oikeudet, kuten tekijänoikeudet, tavaramerkit, patentit, teolliset mallioikeudet, toiminimet, maantieteelliset merkinnät sekä tekniset valmistusmenetelmät, tietotaito ja goodwill-arvo; ja

e) lakiin, hallinnolliseen toimenpiteeseen tai toimivaltaisen viranomaisen kanssa tehtyyn sopimukseen perustuvat toimiluvat, mukaan luettuna luvat etsiä, ottaa käyttöön, louhia tai hyödyntää luonnonvaroja.

Sellaiset sijoitukset, joita sopimuspuolen oikeushenkilö on tehnyt tämän sopimuspuolen alueella, mutta jotka ovat tosiasiallisesti toisen sopimuspuolen sijoittajien omistuksessa tai valvonnassa, katsotaan myös viimeksi mainitun sopimuspuolen sijoittajien sijoituksiksi, jos ne on tehty ensin mainitun sopimuspuolen lakien ja määräysten mukaisesti.

Mikään varallisuuden sijoitus- tai jälleensijoitusmuodon muutos ei vaikuta varallisuuden luonteeseen sijoituksena.

2. ”Tuotto” tarkoittaa sijoituksesta saatuja tuloja ja siihen sisältyy erityisesti, ei

Article 1

Definitions

For the purpose of this Agreement:

1. The term "investment" means every kind of asset invested, established or acquired by an investor of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, in accordance with the laws and regulations of the latter Contracting Party, including in particular, though not exclusively:

(a) movable and immovable property, as well as any property rights and rights in rem such as mortgages, liens, pledges, leases, usufruct, and similar rights;

(b) shares in, stocks and debentures of a company or any other forms of participation in a company;

(c) claims to money or rights to a performance having an economical value;

(d) intellectual property rights, such as copyrights, trade marks, patents, industrial designs, trade names, geographical indications, as well as technological processes, know-how and good-will; and

(e) concessions conferred by law, by an administrative act or under a contract by a competent authority, including concessions to search for, develop, extract or exploit natural resources.

Investments made in the territory of one Contracting Party by any legal entity of that same Contracting Party, but actually owned or controlled by investors of the other Contracting Party, shall likewise be considered as investments of investors of the latter Contracting Party provided that they have been made in accordance with the laws and regulations of the former Contracting Party.

Any change in the form in which assets are invested or reinvested does not affect their character as investments.

2. The term "returns" means the amounts yielded by investments and shall in particular, though not exclusively, include profits, dividends, interest, capital gains, royalties, or any payments in kind related to an investment.

kuitenkaan yksinomaan voitto, osingot, korot, omaisuuden luovutusvoitto, rojalitit tai sijoitukseen liittyvät luontoissuoritukset.

Uudelleensijoitettua tuottoa kohdellaan samalla tavalla kuin alkuperäistä sijoitusta.

3. "Sijoittaja" tarkoittaa sopimuspuolen osalta seuraavia henkilöitä, jotka sijoittavat toisen sopimuspuolen alueella jälkimmäisen sopimuspuolen lainsäädännön ja tämän sopimuksen määräysten mukaisesti:

Suomen tasavallan osalta:

a) luonnollista henkilöä, joka on Suomen kansalainen sen lainsäädännön mukaisesti;

Kuuban tasavallan osalta:

b) luonnollista henkilöä, joka on Kuuban kansalainen ja jolla on pysyvä asuinpaikka Kuubassa sen lainsäädännön ja muiden säännösten mukaisesti;

Molempien sopimuspuolten osalta:

c) oikeushenkilöä, esimerkiksi yhtiötä, yhtymää, toiminimeä, taloudellista yhdistystä, yleishyödyllistä laitosta tai järjestöä, joka on perustettu tai muodostettu sopimuspuolen lakien ja määräysten mukaisesti ja jonka toimipaikka on kyseisen sopimuspuolen alueella, riippumatta siitä, onko sen tarkoituksena taloudellisen voiton tuottaminen ja onko sen vastuuta rajoitettu.

4. "Alue" tarkoittaa sopimuspuolen maa-alueita, sisäisiä aluevesiä ja aluemerta ja niiden yläpuolella olevaa ilmatilaa sekä aluemerren ulkopuolisia merivyöhykkeitä, mukaan luettuna merenpohja ja sen sisusta, joihin nähden kyseisellä sopimuspuolella on täysivaltaiset oikeudet tai lainkäyttövalta voimassaolevan kansallisen lainsäädäntönsä ja kansainvälisen oikeuden mukaisesti näiden alueiden luonnonvarojen tutkimisen ja hyödyntämisen osalta.

2 artikla

Sijoitusten edistäminen ja suojaaminen

1. Kumpikin sopimuspuoli edistää alueellaan toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksia ja hyväksyy tällaiset sijoitukset lakiensa ja määräystensä mukaisesti.

2. Kumpikin sopimuspuoli myöntää aina

Reinvested returns shall enjoy the same treatment as the original investment.

3. The term "investor" means, for either Contracting Party, the following subjects who invest in the territory of the other Contracting Party in accordance with the laws of the latter Contracting Party and the provisions of this Agreement:

For the Republic of Finland:

(a) any natural person who is a national of that country in accordance with its laws;

For the Republic of Cuba:

(b) any natural person who is a citizen of and has a permanent residence in this country in accordance with its laws and other legal provisions;

For both Contracting Parties:

(c) any legal entity such as company, corporation, firm, partnership, business association, institution or organisation, incorporated or constituted in accordance with the laws and regulations of the Contracting Party and having its seat within the jurisdiction of that Contracting Party, whether or not for profit and whether its liabilities are limited or not.

4. The term "territory" means the land territory, internal waters and territorial sea of the Contracting Party and the airspace above them, as well as the maritime zones beyond the territorial sea, including the seabed and subsoil, over which that Contracting Party exercises sovereign rights or jurisdiction in accordance with its national laws in force and international law, for the purpose of exploration and exploitation of the natural resources of such areas.

Article 2

Promotion and Protection of Investments

1. Each Contracting Party shall promote in its territory investments by investors of the other Contracting Party and shall, in accordance with its laws and regulations, admit such investments.

2. Each Contracting Party shall in its territory accord at all times a fair and equitable treatment and full protection and security to investments and returns of

alueellaan oikeudenmukaisen kohtelun sekä täysimääräisen suojan ja turvan toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille ja niiden tuotolle.

3. Kumpikaan sopimuspuoli ei alueellaan haittaa kohtuuttomasti tai mielivaltaisesti toimenpitein toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoitusten hankintaa, laajentamista, toimintaa, hoitoa, ylläpitoa, käyttöä, hyödyntämistä ja myyntiä tai muuta luovuttamista.

3 artikla

Sijoitusten kohtelu

1. Kumpikin sopimuspuoli myöntää toisen sopimuspuolen sijoittajille ja näiden sijoituksille vähintään yhtä edullisen kohtelun kuin se myöntää omille sijoittajilleen ja näiden sijoituksille sijoitusten hankinnan, laajentamisen, toiminnan, hoidon, ylläpidon, käytön, hyödyntämisen ja myynnin tai muun luovuttamisen osalta.

2. Kumpikin sopimuspuoli myöntää toisen sopimuspuolen sijoittajille ja näiden sijoituksille vähintään yhtä edullisen kohtelun kuin se myöntää kolmannen maan sijoittajille ja näiden sijoituksille sijoitusten perustamisen, hankinnan, laajentamisen, toiminnan, hoidon, ylläpidon, käytön, hyödyntämisen ja myynnin tai muun luovuttamisen osalta.

3. Kumpikin sopimuspuoli myöntää toisen sopimuspuolen sijoittajille ja näiden sijoituksille tämän artiklan 1 ja 2 kappaleen mukaisista kohteluista paremman sen mukaan, kumpi niistä on sijoittajalle tai sijoituksille edullisempi, edellyttäen kuitenkin, että sijoitukset tehdään kyseisen sopimuspuolen sijoittamisen ajankohtana voimassa olevien lakien ja määräysten mukaisesti.

4. Kumpikaan sopimuspuoli ei alueellaan kohdista toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksiin pakottavia toimenpiteitä, jotka

investors of the other Contracting Party.

3. Neither Contracting Party shall in its territory impair by unreasonable or arbitrary measures the acquisition, expansion, operation, management, maintenance, use, enjoyment and sale or other disposal of investments of investors of the other Contracting Party.

Article 3

Treatment of Investments

1. Each Contracting Party shall accord to investors of the other Contracting Party and to their investments, a treatment no less favourable than the treatment it accords to its own investors and their investments with respect to the acquisition, expansion, operation, management, maintenance, use, enjoyment and sale or other disposal of investments.

2. Each Contracting Party shall accord to investors of the other Contracting Party and to their investments, a treatment no less favourable than that which it accords to investors of any third state and to their investments with respect to the establishment, acquisition, expansion, operation, management, maintenance, use, enjoyment, and sale or other disposal of investments.

3. Each Contracting Party shall accord to investors of the other Contracting Party and to their investments the best treatment pursuant to paragraphs 1 and 2 of this Article, whichever is the most favourable for the investors or investments, provided that such investments are made in accordance with the laws and regulations on investments of each Contracting Party in force at the time of the investment.

4. Neither Contracting Party shall in its territory impose mandatory measures or similar orders having unreasonable or discriminatory effects on investments by investors of the other Contracting Party, concerning the purchase of materials, means of production, operation, transport and marketing of its products.

koskevat tarvikkeiden hankintaa, tuotantovälineitä, toimintaa, kuljetuksia tai sen tuotteiden markkinointia, tai vastaavia määräyksiä, joilla on kohtuuttomia tai syrjiviä vaikutuksia.

4 artikla

Poikkeukset

Tämän sopimuksen määräysten ei katsota velvoittavan sopimuspuolta ulottamaan toisen sopimuspuolen sijoittajiin ja näiden sijoituksiin kohtelua, etua tai erivapautta, joka perustuu olemassaolevaan tai tulevaan:

- a) vapaakauppa-alueeseen, tulliliittoon, yhteismarkkinoihin, talous- ja rahaliittoon tai muuhun vastaavaan alueelliseen taloudellista yhdentymistä koskevaan sopimukseen, mukaan luettuna alueelliset työmarkkinasopimukset, joiden osapuolena toinen sopimuspuoli on tai joiden osapuoleksi se voi tulla, tai
- b) kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevaan sopimukseen tai muuhun verotusta koskevaan sopimukseen, taikka muun kansainvälisen sopimuksen kokonaan tai pääasiassa verotusta koskeviin määräyksiin, tai
- c) kokonaan tai pääasiassa sijoituksia koskevaan monenväliseen sopimukseen.

5 artikla

Pakkolunastus

1. Sopimuspuolen sijoittajien toisen sopimuspuolen alueella olevia sijoituksia ei pakkolunasteta tai kansallisteta eikä niihin kohdisteta suoraan tai välillisesti muita toimenpiteitä, jotka vastaavat pakkolunastusta tai kansallistamista (jäljempänä "pakkolunastus"), ellei sitä tehdä yleisen edun mukaisesti ketään syrjimättä, oikeudenmukaista menettelyä noudattaen ja maksamalla siitä välitön, riittävä ja tosiasiallinen korvaus.
2. Tällainen korvaus vastaa

Article 4

Exceptions

The provisions of this Agreement shall not be construed so as to oblige one Contracting Party to extend to the investors and investments by investors of the other Contracting Party the benefits of any treatment, preference or privilege by virtue of any existing or future:

- (a) free trade area, customs union, common market, economic and monetary union or any other similar regional economic integration agreement, including regional labour market agreements, to which one of the Contracting Parties is or may become a party,
- (b) agreement for the avoidance of double taxation or other agreement on taxation, or provision relating wholly or mainly to taxation of any other international agreement, or
- (c) multilateral agreement relating wholly or mainly to investments.

Article 5

Expropriation

1. Investments by investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party shall not be expropriated, nationalized or subject, directly or indirectly, to any other measures equivalent to expropriation or nationalization (hereinafter referred to as "expropriation"), except for a public interest on a non-discriminatory basis, in accordance with due process of law, and against prompt, adequate and effective compensation.
2. Such compensation shall amount to the value of the expropriated investment immediately before the expropriation or before the impending expropriation became public knowledge, whichever is the earlier.

pakkolunastetun sijoituksen arvoa, joka sillä oli välittömästi ennen pakkolunastuksen suorittamista tai ennen kuin pakkolunastus tuli yleiseen tietoon, sen mukaan kumpi ajankohdista on aikaisempi. Arvo määritetään yleisesti hyväksytyjen arvonnäärityseriaatteiden mukaisesti, ottaen huomioon muun muassa sijoitetun pääoman, todellisen jälleenhankinta-arvon, arvonnousun, nykyisen tuoton, odotettavissa olevan myöhemmän tuoton, goodwill-arvon ja muut merkittävät tekijät.

3. Korvaus maksetaan viipymättä, ja sen tulee olla välittömästi siirrettävissä siinä vapaasti vaihdettavassa valuutassa, jossa sijoitus on tehty, tai muussa vapaasti vaihdettavassa valuutassa, josta sijoittaja ja isäntäsopimuspuoli sopivat. Korvaukseen sisältyy kaupallisen markkinakoron mukainen korko pakkolunastuspäivästä korvauksen maksupäivään saakka.

4. Sijoittajalla, jonka sijoituksia pakkolunastetaan, on oikeus saada sijoitustensa arvonnääritys viipymättä kyseisen sopimuspuolen oikeusviranomaisten tai muiden toimivaltaisten viranomaisten käsiteltäväksi tässä artiklassa mainittujen periaatteiden mukaisesti.

6 artikla

Menetysten korvaaminen

1. Sopimuspuoli myöntää toisen sopimuspuolen sijoittajille, joiden kyseisen sopimuspuolen alueella oleville sijoituksille aiheutuu menetyksiä tällä alueella olevan sodan tai muun aseellisen selkkauksen, kansallisen hätätilan, kansannousun tai muiden sisäisten levottomuuksien vuoksi, edunpalautuksen, hyvityksen, korvauksen tai muun järjestelyn osalta vähintään yhtä edullisen kohtelun kuin se myöntää omille sijoittajilleen tai kolmannen maan sijoittajille, sen mukaan kumpi niistä on sijoittajille edullisempi.

2. Sen vaikuttamatta tämän artiklan 1 kappaleen soveltamiseen, sopimuspuolen

The value shall be determined in accordance with the generally accepted principles of valuation, taking into account, inter alia, the capital invested, the real replacement value, appreciation, current returns, the projected flow of future returns, goodwill and other relevant factors.

3. The compensation shall be paid without delay, and shall be immediately transferable in the freely convertible currency in which the investment was made or in any other freely convertible currency agreed on by the investor and the host Contracting Party. It shall include interest at a commercial rate established on a market basis from the date of expropriation until the date of payment.

4. The investor whose investments are expropriated shall have the right to prompt review of the valuation of its investments in accordance with the principles set out in this Article, by a judicial or other competent authority of that Contracting Party.

Article 6

Compensation for Losses

1. Investors of one Contracting Party whose investments in the territory of the other Contracting Party suffer losses owing to war or other armed conflict, a state of national emergency, revolt or any other civil disturbances in the territory of the latter Contracting Party, shall be accorded by the latter Contracting Party, as regards restitution, indemnification, compensation or other settlement, a treatment no less favourable than the one accorded by the latter Contracting Party to its own investors or investors of any third state, whichever is the more favourable for the investors.

2. Without prejudice to paragraph 1) of this Article, investors of one Contracting Party who, in any of the situations referred to in that paragraph, suffer losses in the territory of the other Contracting Party resulting from:

(a) requisitioning of its investment or a part thereof by the latter's armed forces or authorities, or

sijoittajalle, joka kyseisessä kappaleessa tarkoitettussa tilanteessa kärsii toisen sopimuspuolen alueella menetyksiä, jotka johtuvat:

a) siitä, että viimeksi mainitun sopimuspuolen asevoimat tai viranomaiset ovat pakko-ottaneet sen sijoituksen tai sijoituksen osan, tai

b) siitä, että viimeksi mainitun sopimuspuolen asevoimat tai viranomaiset ovat tuhonneet sen sijoituksen tai sijoituksen osan, vaikka tilanne ei olisi edellyttänyt sitä,

myönnetään viimeksi mainitun sopimuspuolen toimesta edunpalautus tai korvaus, jonka tulee kummassakin tapauksessa olla välitön, riittävä ja tosiasiallinen. Mahdollisen korvauksen tulee olla täysin realisoitavissa ja se maksetaan viipymättä, ja siihen sisältyy maksuvaluutan kaupallisen markkinakoron mukainen korko pakkolunastus- tai tuhoamispäivästä korvauksen maksupäivään saakka.

3. Sijoittajilla, joiden sijoituksille aiheutuu menetyksiä tämän artiklan mukaisesti, on oikeus saada sijoitustensa arvonmääritys viipymättä kyseisen sopimuspuolen oikeusviranomaisten tai muiden toimivaltaisten viranomaisten käsiteltäväksi tässä artiklassa mainittujen periaatteiden mukaisesti.

7 artikla

Vapaat siirrot

1. Kumpikin sopimuspuoli takaa toisen sopimuspuolen sijoittajille oikeuden siirtää vapaasti näiden sijoituksia ja sijoituksiin liittyviä siirtomaksuja alueelleen ja alueeltaan. Näihin siirtomaksuihin sisältyvät erityisesti, ei kuitenkaan yksinomaan:

a) peruspääoma sekä sijoituksen ylläpitämiseen, kehittämiseen tai kasvattamiseen tarkoitetut lisäsummat;

b) tuotto;

c) kokonaan tai osittain tapahtuvasta sijoituksen myynnistä tai luovuttamisesta

(b) destruction of its investment or a part thereof by the latter's armed forces or authorities, which was not required by the necessity of the situation,

shall be accorded by the latter Contracting Party restitution or compensation which in either case shall be prompt, adequate and effective. Any resulting compensation shall be fully realisable and paid without delay, and shall include interest at a commercial rate established on a market basis for the currency of payment from the date of requisitioning or destruction until the date of actual payment.

3. Investors whose investments suffer losses in accordance with this Article shall have the right to prompt review of the valuation of their investments in accordance with the principles set out in this Article, by a judicial or other competent authority of that Contracting Party.

Article 7

Free Transfer

1. Each Contracting Party shall ensure to investors of the other Contracting Party the free transfer, into and out of its territory of their investments and transfer payments related to investments. These payments shall include in particular, though not exclusively:

(a) principal and additional amounts to maintain, develop or increase the investment;

(b) returns;

(c) proceeds obtained from the total or partial sale or disposal of an investment, including the sale of shares;

(d) amounts required for the payment of expenses which arise from the operation of the investment, such as loans repayments, payment of royalties, management fees, licence fees or other similar expenses;

(e) compensation payable pursuant to Articles 5 and 6;

(f) payments arising from the settlement of a dispute;

saadut tulot, mukaan luettuna osakkeiden myynnistä saadut tulot;

d) sijoituksen toiminnasta aiheutuvien kulujen maksamiseen vaaditut rahasummat, kuten lainojen takaisinmaksut, rojaltit, hallinnointikorvaukset, lisenssimaksut tai muut vastaavat kulut;

e) tämän sopimuksen 5 ja 6 artiklan mukaisesti maksettavat korvaukset;

f) riitojen ratkaisusta johtuvat maksut;

g) ulkomailta palkatun ja sijoituksen yhteydessä työskentelevän henkilökunnan ansiotulot ja muut palkkiot.

2. Tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitettujen siirrot tehdään rajoituksetta ja ilman aiheutonta viivästystä siinä vapaasti vaihdettavassa valuutassa, jossa sijoitus on tehty, tai muussa vapaasti vaihdettavassa valuutassa, josta sijoittaja ja isäntäsopimuspuoli sopivat.

3. Siirrot tehdään siirtopäivänä vallitsevan, siirrettävässä valuutassa käytävään avistakauppaan sovellettavan markkinakurssin mukaisesti. Jos valuuttamarkkinoita ei ole käytettävissä, sovellettava vaihtokurssi vastaa viimeisintä vaihtokurssia, jota on sovellettu ulkomailta tuleviin sijoituksiin.

8 artikla

Sijaantulo

Jos sopimuspuoli tai sen edustajaksi määrätty taho suorittaa maksun toisen sopimuspuolen alueella olevaan sijoitukseen liittyvän muiden kuin kaupallisten riskien varalta sovitun korvausvastuun tai takuu- tai vakuutus sopimuksen perusteella, viimeksi mainittu sopimuspuoli tunnustaa sijoittajan oikeuksien ja vaateiden siirtämisen ensin mainitulle sopimuspuolelle tai sen edustajaksi määrätylle taholle, sekä ensin mainitun sopimuspuolen tai sen edustajaksi määrätyn tahon oikeuden käyttää näitä oikeuksia ja vaateita sijaantulon perusteella samassa määrin kuin niiden edellinen haltija.

(g) earnings and other remuneration of personnel engaged from abroad and working in connection with an investment.

2. The transfers referred to in paragraph 1 of this Article shall be made without any restriction or delay in the freely convertible currency in which the investment was made or in any other freely convertible currency agreed on by the investor and the host Contracting Party.

3. The transfers shall be made at the market rate of exchange applicable on the date of the transfer with respect to spot transactions in the currency to be transferred. In the absence of a foreign exchange market, the rate of exchange to be used will be the most recent rate of exchange applicable to investments from abroad (inward investment).

Article 8

Subrogation

If a Contracting Party or its designated agency makes a payment under an indemnity, guarantee or contract of insurance against non commercial risks given in respect of an investment of an investor in the territory of the other Contracting Party, the latter Contracting Party shall recognise the assignment of any right or claim of such an investor to the former Contracting Party or its designated agency, and the right of the former Contracting Party or its designated agency to exercise by virtue of subrogation any such right and claim to the same extent as its predecessor in title.

Article 9

Disputes between an Investor and a Contracting Party

1. Any dispute arising directly from an investment between one Contracting Party and an investor of the other Contracting Party should be settled amicably between the two parties concerned.

9 artikla

Sijoittajan ja sopimuspuolen väliset riidat

1. Sopimuspuolen ja toisen sopimuspuolen sijoittajan väliset riidat, jotka johtuvat suoraan sijoituksesta, tulisi ratkaista sovinnollisesti riidan osapuolten kesken.

2. Jos riitaa ei ole ratkaistu kolmen (3) kuukauden kuluessa siitä päivästä, jona riidasta on ilmoitettu kirjallisesti, riita voidaan sijoittajan valinnan mukaisesti saattaa:

a) sen sopimuspuolen toimivaltaiseen tuomioistuimeen, jonka alueella sijoitus on tehty; tai

b) kansainvälisen kauppakamarin välitystuomioistuimeen. Sijoittaja, joka on saattanut riidan tuomioistuimen tai välimiesoikeuden ratkaistavaksi, ei voi saattaa sitä toisen tuomioistuimen tai välimiesoikeuden ratkaistavaksi sen jälkeen, kun tuomio on annettu; tai

c) tilapäiseen välimiesoikeuteen, joka perustetaan Yhdistyneiden Kansakuntien kansainvälisen kauppaoikeuden komitean (UNCITRAL) välimiesmenettelysääntöjen mukaisesti, elleivät riidan osapuolet toisin sovi.

3. Kumpikaan sopimuspuolista, joka on riidan osapuolena, ei voi esittää vastalauseita missään välimiesmenettelyn tai välimiestuomion täytäntöönpanon vaiheessa sillä perusteella, että sijoittaja, joka on riidan toisena osapuolena, on saanut vakuutuksen perusteella hyvityksen, joka kattaa sen menetykset kokonaan tai osittain, edellyttäen kuitenkin, että välimiesmenettelyn kohteena oleva riita ei ole sinänsä hyvitysvaatimus tai hyvityksen määrää koskeva tyytymättömyyden ilmaisu.

4. Välimiestuomio on lopullinen ja sitoo riidan osapuolia, ja se pannaan täytäntöön sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

10 artikla

2. If the dispute has not been settled within three (3) months from the date on which it was raised in writing, it may, at the choice of the investor, be submitted:

(a) to the competent court of the Contracting Party in whose territory the investment is made; or

(b) to the Arbitration Court of the International Chamber of Commerce. The investor who has referred the dispute to a court or arbitration tribunal cannot submit the dispute to a different court or tribunal after the award is delivered,

(c) to any ad hoc arbitration tribunal which unless otherwise agreed on by the parties to the dispute, is to be established under the Arbitration Rules of the United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL).

3. Neither of the Contracting Parties, which is a party to a dispute, can raise an objection, at any phase of the arbitration procedure or of the execution of an arbitral award, on account of the fact that the investor, which is the other party to the dispute, has received an indemnification covering a part or the whole of its losses by virtue of an insurance provided that the dispute subject to arbitration is not a claim for the indemnification itself or a claim of dissatisfaction with the amount of the indemnification.

4. The award shall be final and binding on the parties to the dispute and shall be enforced in accordance with the applicable national law.

Article 10

Disputes between the Contracting Parties

1. Disputes between the Contracting Parties concerning the interpretation and application of this Agreement shall, as far as possible, be settled through diplomatic channels.

2. If the dispute cannot thus be settled within six (6) months following the date on which such negotiations were requested by either Contracting Party, it shall at the request of either Contracting Party be

Sopimuspuolten väliset riidat

1. Sopimuspuolten väliset riidat, jotka koskevat tämän sopimuksen tulkintaa ja soveltamista, ratkaistaan mahdollisuuksien mukaan diplomaattiteitse.

2. Jos riitaa ei voida ratkaista tällä tavoin kuuden (6) kuukauden kuluessa siitä päivästä lukien, jona jompikumpi sopimuspuoli on pyytänyt neuvotteluja, se saatetaan jommankumman sopimuspuolen pyynnöstä välimiesoikeuden ratkaistavaksi.

3. Välimiesoikeus perustetaan kutakin yksittäistapausta varten seuraavalla tavalla. Kahden (2) kuukauden kuluessa välimiesmenettelyä koskevan pyynnön vastaanottamisesta kumpikin sopimuspuoli nimittää yhden välimiesoikeuden jäsenen. Nämä kaksi jäsentä valitsevat kolmannen valtion kansalaisen, joka molempien sopimuspuolten hyväksynnästä nimitetään välimiesoikeuden puheenjohtajaksi. Puheenjohtaja nimitetään neljän (4) kuukauden kuluessa kahden muun jäsenen nimittämispäivästä, ja hänen tulee olla sellaisen kolmannen valtion kansalainen, jonka kanssa molemmilla sopimuspuolilla on diplomaattisuhteet.

4. Jos tarvittavia nimityksiä ei ole tehty tämän artiklan 3 kappaleessa mainittujen ajanjaksojen kuluessa, kumpi tahansa sopimuspuoli voi muun sopimuksen puuttuessa pyytää Kansainvälisen tuomioistuimen puheenjohtajaa tekemään tarvittavat nimitykset. Jos Kansainvälisen tuomioistuimen puheenjohtaja on jommankumman sopimuspuolen kansalainen tai on muuten estynyt hoitamaan kyseistä tehtävää, virkaiältään seuraavaksi vanhinta Kansainvälisen tuomioistuimen jäsentä, joka ei ole kummankaan sopimuspuolen kansalainen tai joka ei muutoin ole estynyt hoitamaan kyseistä tehtävää, pyydetään tekemään tarvittavat nimitykset.

5. Välimiesoikeus tekee päätöksensä äänen enemmistöllä. Välimiesoikeuden päätökset ovat lopullisia ja sitovat molempia sopimuspuolia. Kumpikin sopimuspuoli vastaa oman jäsenensä kustannuksista ja

submitted to an Arbitral Tribunal.

3. Such an Arbitral Tribunal shall be constituted for each individual case in the following way. Within two (2) months of the receipt of the request for arbitration, each Contracting Party shall appoint one member of the Tribunal. Those two members shall then select a national of a third State who on approval by the two Contracting Parties shall be appointed Chairman of the Tribunal. The Chairman shall be appointed within four (4) months from the date of appointment of the other two members and shall be a national of a third State with which both Contracting Parties have diplomatic relations.

4. If the necessary appointments have not been made within the periods specified in paragraph 3) of this Article, either Contracting Party may, in the absence of any other agreement, invite the President of the International Court of Justice to make the necessary appointments. If the President is a national of either Contracting Party or is otherwise prevented from discharging the said function, the Member of the International Court of Justice next in seniority who is not a national of either Contracting Party or is not otherwise prevented from discharging the said function, shall be invited to make the necessary appointments.

5. The Arbitral Tribunal shall reach its decision by a majority of votes. The decisions of the Tribunal shall be final and binding on both Contracting Parties. Each Contracting Party shall bear the costs of its own member of the Tribunal and of its representation in the arbitral proceedings. Both Contracting Parties shall assume an equal share of the costs of the Chairman, as well as any other costs. The Tribunal may make a different decision regarding the sharing of the costs.

6. Issues subject to dispute referred to in paragraph 1) of this Article shall be decided in accordance with the provisions of this Agreement and the generally recognised principles of international law.

edustuksensa aiheuttamista kustannuksista välimiesmenettelyn aikana. Molemmat sopimuspuolet vastaavat yhtä suurin osuuksin puheenjohtajan kustannuksista sekä muista mahdollisista kustannuksista. Välimiesoikeus voi tehdä erilaisen päätöksen kustannusten jakamisen osalta.

6. Tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitetut riidat ratkaistaan tämän sopimuksen määräysten ja yleisesti tunnustettujen kansainvälisen oikeuden periaatteiden mukaisesti.

11 artikla

Luvat

1. Kumpikin sopimuspuoli kohtelee lakiansa ja määräystensä mukaisesti suotuisasti sijoituksiin liittyviä lupahakemuksia ja myöntää nopeasti luvat, joita sen alueella tarvitaan toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksia varten.

2. Kumpikin sopimuspuoli myöntää lakiansa ja määräystensä mukaisesti väliaikaisen maahantulo- ja oleskeluluvan ja antaa tarvittavat luvan vahvistavat asiakirjat sellaisille luonnollisille henkilöille, jotka on palkattu ulkomailta työskentelemään toisen sopimuspuolen sijoittajan sijoituksen yhteydessä johtajina, asiantuntijoina tai teknisenä henkilökuntana, ja jotka ovat yritykselle oleellisia, niin kauan kuin nämä henkilöt täyttävät tämän kappaleen vaatimukset, sekä myöntää väliaikaisen maahantulo- ja oleskeluluvan tällaisten työntekijöiden perheenjäsenille (puolisolle ja alaikäisille lapsille) samaksi ajanjaksoksi kuin kyseisille työntekijöille.

12 artikla

Muiden määräysten soveltaminen

1. Jos jommankumman sopimuspuolen lainsäädännön määräykset tai tämän sopimuksen lisäksi sopimuspuolten välillä olemassaolevat tai myöhemmin vahvistettavat kansainvälisen oikeuden

Permits

1. Each Contracting Party shall, subject to its laws and regulations, treat favourably the applications relating to investments and grant expeditiously the necessary permits required in its territory in connection with investments by investors of the other Contracting Party.

2. Each Contracting Party shall, subject to its laws and regulations, grant temporary entry and stay and provide any necessary confirming documentation to natural persons who are employed from abroad as executives, managers, specialists or technical personnel in connection with an investment by an investor of the other Contracting Party, and who are essential for the enterprise as long as these persons continue to meet the requirements of this paragraph, as well as grant temporary entry and stay to members of their families (spouse and minor children) for the same period as to the persons employed.

Article 12

Application of other Rules

1. If the provisions of law of either Contracting Party or obligations under international law, existing at present or established hereafter between the Contracting Parties in addition to this Agreement, contain a regulation, whether general or specific, entitling investments made by investors of the other Contracting Party to a treatment more favourable than is provided for in this Agreement, such provisions shall, to the extent that they are more favourable to the investor, prevail over this Agreement.

2. Each Contracting Party shall observe any other obligation it may have with regard to a specific investment of an investor of the other Contracting Party.

Article 13

mukaiset velvoitteet sisältävät joko yleisiä tai erityisiä määräyksiä, joiden mukaan toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille voidaan myöntää edullisempi kohtelu kuin tämän sopimuksen mukainen kohtelu, sellaiset määräykset ovat ensisijaisia tämän sopimuksen määräyksiin nähden siinä määrin kuin ne ovat sijoittajalle edullisempia.

2. Kumpikin sopimuspuoli noudattaa muita velvoitteita, joita sillä mahdollisesti on toisen sopimuspuolen sijoittajan yksittäisen sijoituksen osalta.

13 artikla

Sopimuksen soveltaminen

Tätä sopimusta sovelletaan kaikkiin sijoituksiin, joita sopimuspuolen sijoittajat ovat tehneet toisen sopimuspuolen alueella, riippumatta siitä, onko ne tehty ennen tämän sopimuksen voimaantuloa tai sen jälkeen, mutta sitä ei sovelleta sellaisiin sijoituksiin koskeviin riitoihin, jotka ovat syntyneet, eikä sellaisiin vaateisiin, jotka on ratkaistu ennen sopimuksen voimaantuloa.

14 artikla

Avoimuusperiaate

1. Kumpikin sopimuspuoli julkaisee viipymättä tai pitää muuten julkisesti saatavilla yleisesti sovellettavat lakinsa, määräyksensä, menettelytapansa ja hallinnolliset päätöksensä sekä kansainväliset sopimukset, jotka voivat vaikuttaa toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksiin, jotka ovat ensin mainitun sopimuspuolen alueella.

2. Mikään tämän sopimuksen määräys ei aseta sopimuspuolelle velvollisuutta luovuttaa luottamuksellisia tai omistamiseen liittyviä tietoja tai antaa pääsyä sellaisiin tietoihin, mukaan luettuna yksittäisiä sijoittajia tai sijoituksia koskevat tiedot, joiden paljastaminen haittaisi lainvalvontaa tai olisi kyseisen sopimuspuolen asiakirjajulkisuutta koskevan lainsäädännön vastaista tai haittaisi yksittäisten sijoittajien ja toisen

Application of the Agreement

This Agreement shall apply to all investments made by investors of either Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, whether made before or after the entry into force of this Agreement, but shall not apply to any dispute concerning an investment which arose or any claim which was settled before its entry into force.

Article 14

Transparency

1. Each Contracting Party shall promptly publish, or otherwise make publicly available, its laws, regulations, procedures and administrative rulings of general application, as well as international agreements which may affect the investments of investors of the other Contracting Party in the territory of the former Contracting Party.

2. Nothing in this Agreement shall require a Contracting Party to furnish or allow access to any confidential or proprietary information, including information concerning particular investors or investments, the disclosure of which would impede law enforcement or be contrary to its laws protecting confidentiality or prejudice legitimate commercial interests of particular investors and the other Contracting Party.

Article 15

Consultations

The Contracting Parties shall, at the request of either Contracting Party, hold consultations for the purpose of reviewing the implementation of this Agreement and studying any issue that may arise from this Agreement. Such consultations shall be held between the competent authorities of the Contracting Parties in a place and at a

sopimuspuolen oikeutettuja kaupallisia etuja.

15 artikla

Neuvottelut

Sopimuspuolet neuvottelevat ajoittain keskenään jommankumman sopimuspuolen pyynnöstä käsitelläkseen tämän sopimuksen täytäntöönpanoa ja tarkastellakseen sellaisia kysymyksiä, joita tästä sopimuksesta voi johtua. Tällaiset neuvottelut käydään sopimuspuolten toimivaltaisten viranomaisten välillä sellaisessa paikassa ja sellaisena ajankohtana, joista on sovittu siihen valtuutettujen viranomaisten välityksellä.

16 artikla

Sopimuksen voimaantulo, voimassaoloaika ja voimassaolon päättyminen

1. Sopimuspuolet ilmoittavat toisilleen, kun niiden valtiosäännön mukaiset vaatimukset tämän sopimuksen voimaantulolle on täytetty. Sopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, jona jälkimmäinen ilmoitus on vastaanotettu.

2. Tämä sopimus on voimassa kahdenkymmenen (20) vuoden ajan, ja on sen jälkeen edelleen voimassa samoin ehdoin, kunnes jompikumpi sopimuspuoli ilmoittaa toiselle sopimuspuolelle kirjallisesti aikomuksestaan päättää sopimuksen voimassaolo kahdentoista (12) kuukauden kuluttua.

3. Sellaisten sijoitusten osalta, jotka on tehty ennen tämän sopimuksen voimassaolon päättymispäivää, 1—15 artiklan määräykset ovat edelleen voimassa seuraavan kahdenkymmenen (20) vuoden ajan tämän sopimuksen voimassaolon päättymispäivästä lukien.

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet edustajat, siihen asianmukaisesti valtuutettuina, ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

time agreed on through empowered authorities.

Article 16

Entry into Force, Duration and Termination

1. The Contracting Parties shall notify each other when their constitutional requirements for the entry into force of this Agreement have been fulfilled. The Agreement shall enter into force on the thirtieth day following the date of receipt of the last notification.

2. This Agreement shall remain in force for a period of twenty (20) years and shall thereafter remain in force on the same terms until either Contracting Party notifies the other in writing of its intention to terminate the Agreement in twelve (12) months.

3. In respect of investments made prior to the date of termination of this Agreement, the provisions of Articles 1 to 15 shall remain in force for a further period of twenty (20) years from the date of termination of this Agreement.

In witness whereof, the undersigned representatives, being duly authorised thereto, have signed the present Agreement.

Done at Havana this 17th day of December 2001 in two originals in the Finnish, Spanish and English languages, all texts being equally authentic. In case of any divergence, the English text shall prevail.

FOR THE GOVERNMENT OF
THE REPUBLIC OF FINLAND

FOR THE GOVERNMENT OF
THE REPUBLIC OF CUBA

Tehty Havannassa 17 päivänä joulukuuta 2001 kahtena alkuperäiskappaleena suomen, espanjan ja englannin kielellä, kaikkien tekstien ollessa yhtä todistusvoimaiset. Tekstien poiketessa toisistaan on englanninkielinen teksti ratkaiseva.

SUOMEN TASAVALLAN
HALLITUKSEN PUOLESTA

KUUBAN TASAVALLAN
HALLITUKSEN PUOLESTA

**SUOMEN TASAVALLAN
HALLITUKSEN JA KUUBAN
TASAVALLAN HALLITUKSEN
VÄLILLÄ SJOITUSTEN
EDISTÄMISESTÄ JA
SUOJAAMISESTA TEHDYN
SOPIMUKSEN**

PÖYTÄKIRJA

Seuraavien määräysten katsotaan olevan Suomen tasavallan hallituksen ja Kuuban tasavallan hallituksen välillä sijoitusten edistämisestä ja suojaamisesta tehdyn sopimuksen erottamaton osa:

Lisäys 9 artiklan 2 kappaleeseen

Mikäli molemmista sopimuspuolista tulee 18 päivänä maaliskuuta 1965 Washingtonissa allekirjoitettavaksi avatun, valtioiden ja toisten valtioiden kansalaisten välisten sijoituksia koskevien riitaisuuksien ratkaisemista koskevan yleissopimuksen (ICSID-yleissopimuksen) sopimuspuolia, sijoittaja voi saattaa riidan ratkaistavaksi kansainvälisen välimiesmenettelyn avulla sijoituksia koskevien riitaisuuksien kansainväliseen ratkaisukeskukseen, joka on perustettu kyseisen yleissopimuksen mukaisesti.

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet edustajat, siihen asianmukaisesti valtuutettuina, ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

Tehty Havannassa 17 päivänä joulukuuta 2001 kahtena alkuperäiskappaleena suomen, espanjan ja englannin kielellä, kaikkien tekstien ollessa yhtä todistusvoimaiset. Tekstien poiketessa toisistaan on englanninkielinen teksti ratkaiseva.

SUOMEN TASAVALLAN

PROTOCOL

**TO THE AGREEMENT BETWEEN
THE GOVERNMENT OF THE
REPUBLIC OF FINLAND AND THE
GOVERNMENT OF THE REPUBLIC
OF CUBA ON THE PROMOTION AND
PROTECTION OF INVESTMENTS**

The following provisions shall be regarded as an integral part of the Agreement between the Government of the Republic of Finland and the Government of the Republic of Cuba on the Promotion and Protection of Investments:

Ad article 9 paragraph 2

In case both Contracting Parties become parties to the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of other States (ICSID Convention), opened for signature in Washington on 18 March, 1965, the investor shall be entitled to submit the case to international arbitration of the International Centre for Settlement of Investment Disputes established pursuant to the said Convention.

In witness whereof, the undersigned representatives, being duly authorised thereto, have signed the present Agreement.

Done at Havana this 17th day of december 2001 in two originals in the Finnish, Spanish and English languages, all texts being equally authentic. In case of any divergence, the English text shall prevail.

FOR THE GOVERNMENT OF
THE REPUBLIC OF FINLAND

FOR THE GOVERNMENT OF
THE REPUBLIC OF CUBA

HALLITUKSEN PUOLESTA

KUUBAN TASAVALLAN
HALLITUKSEN PUOLESTA